

організацій, з лібералізацією валютного законодавства України, а також із загальним рівнем економічного розвитку країни. Усе це, поза сумнівом, викличе потужний приплив іноземного капіталу. Стимул розвитку банківських М&А-угод на українському кредитному ринку може надати створення розвиненої правової інфраструктури в області корпоративного права і антимонопольного законодавства, що повністю відповідає вимогам ринку. Ці заходи сприятимуть активізації злиття і поглинань в банківському секторі найближчими роками, зниженню ризиків здійснення М&А-угод, а значить, збільшенню прозорості і зміцненню національної фінансової системи.

Література:

1. Експертний прогноз від компанії Delphi Capital. Особливості ринку злиття і поглинання в Україні в 2015 році. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://publicity.kiev.ua>
2. Інформаційний портал про інвестиції та фінанси. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.investfunds.ua/news/rynok-sliyaniy-i-pogloshenij-v-ukraine>
3. Румянцева С. Злиття та поглинання в Україні / С. Румянцева // Цінні папери України від 6.12.2012 р., № 46 (743). [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.securities.org.ua/securities_paper/review.php?id=743&pub=5956
4. Asimakopoulou I. Revisiting the merger and acquisition performance of European banks / I. Asimakopoulou, P. Panayiotis // International Review of Financial Analysis. – 2013. – № 29. – С. 237–249.

Примостка О. О.

*доктор економічних наук,
професор кафедри банківської справи
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна*

КРЕДИТНІ БЮРО ТА ЇХ РОЗВИТОК В УКРАЇНІ

В сучасних умовах однією з перешкод масового кредитування є відсутність прозорості інформації про позичальників щодо виконання ними грошових зобов'язань перед кредиторами. Більшість країн світу вирішує цю проблему шляхом організації обміну між кредиторами інформацією про платоспроможність позичальників через кредитне бюро. Створення кредитних бюро – один із важливих важелів зниження ризиків кредитування, що особливо актуально в періоди фінансової нестабільності.

Бюро кредитних історій – це юридична особа, виключною діяльністю якої є збір, зберігання, використання інформації, яка формує кредитну історію. Бюро кредитних історій (кредитні бюро) діють в усіх розвинутих країнах світу. Перше всеукраїнське бюро кредитних історій було створене у 2005 році і діє на підставі Закону України «Про організацію формування та обігу кредитних історій» [1].

Кредитні бюро давно і досить успішно працюють на міжнародних ринках. Кредитні бюро – специфічні установи, але без них абсолютно неможливий суттєвий розвиток споживчого кредитування, оскільки вони збирають інформацію про тих, хто будь-коли вже отримував кредит, вірніше, про те, як позичальник його повертав.

Існує два шляхи створення кредитних бюро – це «зобов'язуючий» та «добровільний». Зобов'язуючий метод передбачає, що Центральний банк у законодавчому порядку змушує банки поставити спеціальний комп'ютер, у якому б збиралась відповідна інформація. У разі, якщо банк не вносить інформацію про кредит до бази, то останній вважається ризикованим, і відповідно повинні створюватися додаткові резерви.

Другий варіант – «вільні» кредитні бюро. Законопроект вимагає, аби при створенні кредитного бюро був зібраний певний капітал і розподілений між засновниками бюро, також передбачається, що за надання інформації треба буде платити.

При погіршенні загального становища у нефінансовому секторі оцінка ризиків і відбір позичальників ускладняється, процентні ставки підвищуються, що примушує кращих позичальників піти з ринку. При цьому ненадійні щодо фінансів позичальники згодні на високу плату, позаяк знають, що навряд чи повернуть кредит. Слідством цього стає або ризикована кредитна політика і загроза фінансової спроможності самих кредиторів, або їх прагнення максимально обмежити видачу позик, незважаючи на наявність на ринку надійних позичальників. Це негативно відбивається як на стані реального сектора, так і фінансового ринку.

Світовий досвід показує, що вирішити ці проблеми можливо тільки за допомогою кредитного бюро, створеного для обміну інформацією про позичальників між кредиторами. При цьому досягається потрібний результат.

По-перше, кредитне бюро підвищує рівень відомостей банків про потенційних позичальників і дає можливість більш точного прогнозування поворотності позик. Це дозволяє кредиторам ефективно визначати напрям і ціну позики, зменшуючи ризик виникнення проблеми несприятливого вибору.

По-друге, кредитне бюро дозволяє зменшити плату за пошук інформації, яку стягували б банки зі своїх клієнтів. Це веде до вирівнювання інформаційного поля всередині кредитного ринку і примушує кредиторів встановлювати конкурентні ціни на кредитні ресурси. Більш низькі процентні ставки збільшують чистий прибуток позичальників і стимулюють їх діяльність.

По-третє, кредитне бюро формує дисциплінуючий механізм для позичальників. Кожний знає, що у разі невиконання зобов'язань його репутація в очах потенційних кредиторів упаде, відрізаючи його від позикових коштів або роблячи їх набагато дорожчими. Цей механізм також підвищує стимул позичальника до повернення кредиту, зменшуючи ризик несумлінної поведінки.

Кредитні бюро виступають як інформаційні посередники, засновані самими кредиторами, або створені незалежно, і одержують прибуток від своєї діяльності. Кредитори забезпечують бюро даними про своїх клієнтів, які порівнюють з інформацією, отриманою з інших джерел (суди, державні реєстраційні, податкові органи тощо) і формують картотеку на кожного позичальника. Кредитори за умови регулярності і достовірності надання інформації про своїх клієнтів можуть постійно отримувати з бюро звіти про кредитні операції потенційних позичальників.

Забезпечення максимального захисту інформації від несанкціонованого доступу – найважливіший чинник успішної роботи кредитного бюро. З метою припинення несумлінного використання інформації кредитне бюро повідомляє про запит, що надійшов на власника кредитної історії. Якщо інформація надається на прохання позичальника, то кредитне бюро встановлює регламент її подальшого розкриття і поширення. Учасникам кредитного бюро можуть пропонуватися такі інформаційні продукти:

- кредитна історія клієнта (фізичної або юридичної особи);
- дані про форму власності, засновників, керівництво тощо;
- дані про порушення справ про банкрутство, наявність боргів, зокрема, щодо сплати податків і зборів, наявності довгострокових і короткострокових зобов'язань;
- дані про наявність прав власності на рухоме і нерухоме майно;
- дані про фінансове становище, наявність пільг і звільнень по сплаті податків і зборів;
- інша інформація, пов'язана з фінансовим станом і господарською діяльністю позичальника.

Перелік заходів щодо створення кредитного бюро може бути таким:

- Проведення анкетування потенційних учасників на предмет визначення їх зацікавленості у створенні кредитного бюро і можливого переліку даних по окремих позичальниках.

- Формування робочої групи за оцінкою ситуації і прийняттям рішення про напрями, принципи і стандарти діяльності кредитного бюро і підготовку бізнес-плану його роботи.

- Проведення консультацій із НБУ і органами виконавчої та законодавчої влади.

- Створення юридичної особи.

- Підготовка нормативних документів, які дозволяли б банкам і організаціям як надавати інформацію про заборгованість в кредитне бюро, так і направляти на їх адресу відповідну інформацію з кредитного бюро про потенційних позичальників.

- Розробка за участю всіх зацікавлених організацій стандартної форми кредитної історії позичальника, окремо по фізичних і юридичних особах.

- Проведення переговорів із банками, страховими компаніями і іншими зацікавленими організаціями про необхідність наявності у клієнта (учасника тендера, потенційного позичальника тощо) «кредитної історії» як обов'язкового документа.

Відновлення ділової репутації і позитивного іміджу України, загалом, і вітчизняних позичальників, зокрема, багато в чому визначається ступенем прозорості, який включає достовірність, своєчасність і повноту розкриття інформації. В умовах лібералізації руху капіталів без цього неможливо забезпечити сприятливий інвестиційний клімат, підвищити рівень управління ризиками і рейтингові оцінки позичальників. Аналіз міжнародного досвіду доводить наявність безперечного зв'язку між інформаційною відкритістю та ефективністю фінансового посередництва. Наразі склалися необхідні і достатні передумови для проведення практичних заходів щодо організації кредитних бюро, для чого необхідно скоординувати зусилля всіх зацікавлених сторін.

Література:

1. Закону України «Про організацію формування та обігу кредитних історій» – Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 32, ст. 421.

Рибачук Ю. О.

здобувач

Львівської комерційної академії

м. Львів, Україна

ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРІОДИЧНОЇ КІЛЬКІСНО-ВАРТІСНОЇ МОДЕЛІ В АНАЛІЗІ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

Перспективи вдосконалення економічної системи країни залежать від можливостей її аналізу, який повинен розкривати сутність її проблем та напрями їх вирішення. Водночас, «економічні принципи або теорії неминує є абстракціями. Вони не відображають усієї складності реальної дійсності» [1, с. 11]. Тому в процесі аналізу економічної системи, виникає ряд проблем з опрацювання великого обсягу даних, їх класифікації та структуризації, а також відображення дії економічних законів. Таким чином виникає потреба у побудові національної моделі економічної системи.

Подібні проблеми виникають також при аналізі різних сегментів фінансового ринку, що проводиться з метою прогнозування вартості його інструментів. Насамперед, при прогнозуванні курсу валют, оскільки в даному випадку необхідно здійснювати аналіз економіки декількох країн. Тому, оскільки «одна із задач науки полягає в тому, щоб пізнати та зрозуміти принцип роботи або функціонування якоїсь системи (природи, суспільства, мислення, машини тощо) і змодельовати цей принцип в системі понять (наукової теорії) в ідеальній схемі-моделі» [2, с. 257], для вдосконалення теоретико-